

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

Кафедра економіки та економічної теорії

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до написання міждисциплінарної курсової роботи
за освітньо-професійною програмою «Економіка та управління бізнесом»
для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Тернопіль
2022

Укладачі:

д-р.екон.наук, проф. *В.В. Козюк*
канд.екон.наук, доц. *А.А. Вірковська*
канд.екон.наук, доц. *І.М. Чирак*
канд.екон.наук, доц. *О.П.*
Шиманська

Рецензенти:

Кирич Н.Б. доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту та адміністрування
Тернопільського національного технічного університету
ім. Івана Пулюя.

Микитюк П.П. доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту, публічного управління та
персоналу Західноукраїнського національного університету.

Методичні рекомендації до написання міждисциплінарної курсової роботи за освітньо-професійною програмою «Економіка та управління бізнесом» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки / Укладачі: д.е.н., проф. В.В. Козюк, к.е.н., доц. А.А. Вірковська, к.е.н., доц. І.М. Чирак, к.е.н., доц. О.П. Шиманська. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 30 с.

Розроблені методичні рекомендації регламентують вимоги щодо змісту та структури міждисциплінарної курсової роботи, послідовності її виконання, оформлення, порядку захисту та критеріїв оцінювання отриманих результатів дослідження.

Методичне видання адресоване здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та науковим керівникам для належної організації та якісного виконання міждисциплінарної курсової роботи.

Відповідальний за випуск – Козюк В.В., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та економічної теорії.

Затверджено на засіданні кафедри економіки та економічної теорії
(протокол №1 від 30.08. 2022 р.).

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ 1. Підготовка та виконання міждисциплінарної курсової роботи	5
1.1. Загальна характеристика міждисциплінарної курсової роботи	5
1.2. Послідовність виконання міждисциплінарної курсової роботи	5
1.3. Структура та зміст міждисциплінарної курсової роботи	7
Розділ 2. Оформлення міждисциплінарної курсової роботи	14
2.1. Загальні положення до оформлення курсової роботи	14
2.2. Оформлення ілюстрацій та таблиць	15
2.3. Подання формул	17
2.4. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела	17
2.5. Оформлення списку використаних джерел	18
2.6. Оформлення додатків	19
Розділ 3. Процедура захисту міждисциплінарної курсової роботи	20
Розділ 4. Критерії оцінювання міждисциплінарної курсової роботи	22
Список рекомендованих джерел	24
Додатки	26

ВСТУП

Залучення здобувачів вищої освіти до науково-дослідної діяльності є одним із шляхів реалізації компетентнісного та студентоцентрованого підходів до реалізації освітнього процесу у закладах вищої освіти. Участь здобувачів освіти у науково-дослідній діяльності сприяє підвищенню ефективності та якості освітнього процесу, підготовці фахівців, які здатні генерувати нові ідеї та аналітично обґрунтовувати рішення, пов'язані із управлінням бізнесом та інноваціями.

Важливою формою науково-дослідної діяльності студента виступає міждисциплінарна курсова робота. Вона є обов'язковою освітньою компонентою реалізації освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка», яка виконується на четвертому курсі навчання в межах вивчення циклу дисциплін професійної підготовки бакалавра.

Якість написання та публічний захист міждисциплінарної курсової роботи дозволяє виявити рівень відповідності навчальних досягнень здобувача вищої освіти програмним результатам навчання, визначених Стандартом вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» та освітньо-професійною програмою «Економіка та управління бізнесом».

Водночас, при оцінюванні курсової роботи враховуються не лише зміст роботи та характер викладу основних її положень при публічному захисті, але й її належне оформлення. Методичні рекомендації містять загальну характеристику міждисциплінарної курсової роботи, порядок її виконання, вимоги до змістового наповнення та оформлення, рекомендації щодо підготовки до захисту результатів дослідження, а також критерії оцінювання.

РОЗДІЛ 1

ПІДГОТОВКА ТА ВИКОНАННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Загальна характеристика міждисциплінарної курсової роботи

Курсова робота виступає самостійним навчально-науковим дослідженням студента, в ході виконання якої студент демонструє вміння використовувати одержані під час навчання теоретичні та практичні знання, робити обґрунтовані висновки і формулювати конкретні пропозиції.

Метою виконання міждисциплінарної курсової роботи є систематизація, закріплення та розширення теоретичних знань щодо особливостей розвитку бізнесу в конкретних умовах галузевого ринку, розвиток здібностей самостійно проводити обґрунтування нової ідеї, демонстрації вмінь логічно-послідовного викладу результатів дослідження, а також навичок практичного застосування здобутих знань та вмінь для вирішення конкретних прикладних завдань професійної діяльності, що відповідають профілю фахової підготовки здобувача освітнього ступеня бакалавр. При цьому особлива увага зосереджується на конкретності та глибинні розкриття основних аспектів розробки бізнес-ідеї, аргументованості отриманих результатів, вмінні самостійно аналізувати та передбачати наслідки вибору тих чи інших управлінських рішень щодо організації та просування власного бізнесу.

Розвиток проекту від ідеї і аж до успішної компанії безпосередньо залежить від ефективності управління ним. Розробка бізнес-проекту виступає своєрідною «дорожньою картою» організаційного супроводу практичного втілення нової ідеї та інструментом залучення інвестиційного капіталу.

Міждисциплінарна курсова робота розробляється у вигляді бізнес-проекту, в рамках якого проводиться організаційне, виробниче, фінансове та маркетингове обґрунтування підприємницької ідеї. Структурно бізнес-проект охоплює комплекс завдань від формулювання ідеї, ідентифікації потенційних ризиків та очікуваних вигід, вибору перспективного сегменту ринку і до розробки практичних аспектів реалізації власного бізнесу.

Передумовою якісного виконання міждисциплінарної курсової роботи є успішне вивчення дисциплін, передбачених навчальним планом підготовки бакалавра за освітньо-професійною програмою «Економіка та управління бізнесом» спеціальності 051 «Економіка».

Послідовність виконання міждисциплінарної курсової роботи

Оптимально організувати роботу, правильно розподілити свій час, спланувати його, забезпечити ґрунтовне і своєчасне вивчення обраної теми дослідження допоможе дотримання чіткої послідовності написання курсової роботи.

Організаційно процес виконання міждисциплінарної курсової роботи передбачає такі етапи робіт:

1. Вибір актуальної бізнес-ідеї та затвердження теми курсової роботи.
2. Формування інформаційної бази дослідження та критичний аналіз літературних джерел.

3. Структуризація матеріалу дослідження за розділами бізнес-проекту, написання та оформлення тексту курсової роботи.
4. Формулювання загальних висновків, оформлення списку використаних джерел інформації відповідно до встановлених вимог.
5. Подання завершеної міждисциплінарної курсової роботи на кафедру для рецензування та перевірки унікальності тексту.
6. Доопрацювання змісту курсової роботи (у разі необхідності) відповідно до зауважень наукового керівника.
7. Захист міждисциплінарної курсової роботи та презентація бізнес-проекту.

Виконання міждисциплінарної курсової роботи починається із вибору теми дослідження, її осмислення та обґрунтування. Тема курсової роботи обирається студентом самостійно із врахуванням його особистих уподобань, наукових та професійних інтересів, а також обізнаності ведення бізнесу в конкретній сфері економічної діяльності. При обранні теми основними критеріями виступають актуальність бізнес-ідеї, її новизна та унікальність, практична цінність та спроможність бути реалізованою. Не допускається вибір однакових бізнес-проектів двома студентами в одній академічній групі.

Для кінцевого вибору теми дослідження студент під час індивідуальної бесіди із науковим керівником узгоджує обрану ідею для розробки бізнес- проекту, визначає цілі та завдання, формує календарний план роботи. В ході виконання курсової роботи керівник регулярно проводить консультації, на яких надає пропозиції та поради щодо обґрунтування окремих положень бізнес- проекту, перевіряє дотримання плану виконання роботи, завдань, розрахунків, допомагає здобувачу вирішити поставлені завдання дослідження.

Організація виконання більшості етапів курсової роботи має індивідуальний характер та погоджується студентом зі своїм науковим керівником. Дотримання термінів виконання кожного етапу дослідження впорядковує роботу студента, забезпечує її чіткість та послідовність, тим самим створюючи умови для належної перевірки і рецензування курсової роботи, а в разі необхідності – доопрацювання та підготовки до захисту.

Виходячи з обраної проблематики студент самостійно формує інформаційну базу дослідження, до складу якої рекомендовано включати спеціальну наукову літературу (монографії, наукові публікації, практичні посібники), статистичні видання та аналітичні звіти, законодавчі та нормативно-правові акти, які регулюють господарську діяльність, національні стандарти, а також методичні та інструктивні матеріали. Від повноти та якості зібраного матеріалу вирішальною мірою залежать результати дослідження, тому перегляду та опрацюванню підлягають усі можливі види джерел наукової, аналітичної та правової інформації, зміст яких пов'язаний із обраною темою дослідження.

Після вивчення і опрацювання літератури, узагальнення і аналізу зібраних матеріалів, цифрових даних студент безпосередньо приступає до написання розділів міждисциплінарної курсової роботи.

Структура та зміст міждисциплінарної курсової роботи

Структура міждисциплінарної курсової роботи відповідає вимогам наукового дослідження та передбачає наявність таких елементів як:

- ✓ Титульний аркуш.
- ✓ Зміст.
- ✓ Вступ.
- ✓ Основна частина роботи (розділи).
- ✓ Висновки.
- ✓ Список використаних джерел.
- ✓ Додатки (за необхідності).

Курсова робота розпочинається із *титульного аркушу*, при цьому він не нумерується, але враховується в загальну нумерацію. На титульному аркуші вказується назви міністерства, закладу вищої освіти, факультету і кафедри, на якій вона виконувалася; тема курсової роботи; прізвище та ініціали студента, група; прізвище та ініціали наукового керівника, його посаду, науковий ступінь та вчене звання; залишається місце для оцінювання роботи та підписів членів комісії із захисту курсової роботи; місце та рік написання роботи (*Додаток А*).

Зміст подають на початку курсової роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок вступу, усіх розділів роботи, висновків, списку використаних джерел та додатків. Заголовки змісту повинні точно відповідати їх назвам у тексті роботи; скорочення чи зміна їх редакції не допускається.

Вступ передує основній частині курсової роботи та має на меті дати загальне уявлення про її зміст. У вступі обов'язково слід описати актуальність обраної бізнес-ідеї, огляд практики реалізації схожих проектів, сформулювати мету реалізації бізнес-проекту та завдання, які необхідно вирішити в процесі його обґрунтування, визначити унікальність ідеї та практичне значення реалізації проекту.

Основна частина курсової роботи є чітко структурованою та відповідає логіці обґрунтування доцільності реалізації нового бізнес-проекту. Кожний розділ курсової роботи має самостійне значення, але всі вони підпорядковані основній меті та завданням роботи, органічно пов'язуючись між собою.

Незалежно від обраної теми курсової роботи, зміст її основної частини викладається у *такій послідовності питань (розділів)*:

- 1. Опис бізнес-проекту. Обґрунтування доцільності реалізації бізнес-ідеї.**
- 2. Обґрунтування вибору організаційно-правової форми ведення бізнесу та режиму оподаткування.**
- 3. Обґрунтування вибору джерел фінансування бізнесу.**
- 4. Загальна характеристика ринку.**
- 5. Обґрунтування місцезнаходження об'єкту реалізації проекту; опис виробничого процесу; характеристика продукції (послуг).**
- 6. Обґрунтування організаційної структури управління бізнесу; необхідний персонал та кадрова політика за проектом.**
- 7. Розробка маркетингової стратегії.**
- 8. Аналіз ризику бізнесу. Стратегія зниження ризиків.**

У першому розділі «Опис бізнес-проекту. Обґрунтування доцільності реалізації бізнес-ідеї» необхідно розробити концепцію проекту, яка покликана дати сформувані в інвестора попереднє уявлення про привабливість бізнес-ідеї та перспективи її реалізації. Для цього описується сутність підприємницької ідеї та вказуються причини ініціювання бізнес-проекту (проблема, яку вирішує його реалізація або існуючі незадоволені потреби споживачів); окреслюються основні цілі розробки проекту; виділяються особливості проекту та визначаються очікувані вигоди від його впровадження (комерційний або соціальний ефекти).

Пошук нової підприємницької ідеї – найбільш відповідальний етап започаткування власної справи, оскільки її вибір визначатиме конкурентні переваги компанії та можливості її позиціонування на ринку. Бізнес-ідея втілює у собі конкретне цілісне знання про доцільність і можливість здійснювати певний вид підприємницької діяльності, а також чітке усвідомлення мети такої діяльності, шляхів і засобів її досягнення.

Особливістю вибору та пошуку бізнес-ідеї є те, що вона може:

а) базується на інновації та унікальності її змісту;

б) передбачати нове виконання існуючого бізнесу стосовно місця, часу, способу реалізації підприємницького задуму, удосконалення продукту тощо.

Успішна бізнес-ідея повинна відповідати потребам ринку, реальним можливостям підприємства її реалізувати та враховувати умови здійснення бізнесу. Якщо цю комбінацію легко скопіювати на користь інших осіб або фірм-конкурентів, то успіх буде, як правило, дуже короткотерміновим. А якщо існують унікальні особливості у комбінації бізнес-ідеї, то це ускладнює її розповсюдження.

Джерелами виникнення бізнес-ідеї можуть бути споживачі продукції через вивчення їх потреб; діючі підприємства на основі вивчення рівня технологічності їх виробництва та складових комерційного успіху; торгові представники та посередницькі організації; власні спостереження та дослідження.

Для формування бізнес-ідеї можна використати такі *методи творчого пошуку*, які допоможуть у генеруванні нових ідей:

- методи індивідуального творчого пошуку передбачають використання зусиль одного розробника, який для пошуку нової ідеї для власного бізнесу може використовувати вже відомі рішення, які виникали у подібній сфері діяльності (метод аналогій); відмовитися від традиційних рішень і принципово переглянути уявлення про бізнес-діяльність (метод інверсії) або ідеалізувати рішення, внаслідок чого може наштотуватися на нову ідею (метод ідеалізації);

- методи колективного творчого пошуку, які реалізуються через метод «мозкового штурму» (організована дискусія щодо вирішення певної проблеми, в ході якої учасники висунувають та розвивають власні ідеї); метод конференції ідей (передбачає можливість доброзичливої критики висунутих колективних ідей шляхом надання реплік та коментарів); метод колективного блокноту (поєднує індивідуальне незалежне висунення ідей кожним із учасників робочої групи з наступною колективною їх оцінкою).

Другий розділ «Обґрунтування вибору організаційно-правової форми ведення бізнесу та режиму оподаткування» стосується визначення правових основ

організації підприємницької діяльності, а саме: реєстрації суб'єкта господарювання, отримання дозволів та ліцензій, вибору системи оподаткування.

Для початку необхідно обрати організаційно-правову форму ведення бізнесу, яка визначає характер відносин між засновниками, режим майнової відповідальності за зобов'язаннями підприємства, порядок створення, реорганізації, ліквідації, управління, розподілу прибутку, можливі джерела фінансування. Обирати можна від самостійних форм ведення бізнесу через реєстрацію фізичної особи-підприємця (ФОП) і до колективних форм господарювання через створення юридичної особи (приватне підприємство, господарське товариство, об'єднання підприємств тощо). Додатково вказати особливості обраної організаційно-правової форми та переваги її застосування для цілей майбутнього бізнесу.

Крім того, варто визначитися із способом започаткування бізнесу, виходячи із орієнтовного обсягу стартового капіталу. Як правило, такими шляхами можуть бути: створення нового підприємства «з нуля», придбання вже існуючої фірми або придбання ліцензії (франшизи), яка надає право підприємству на виробництво (продаж) товарів під торговельною маркою відомої компанії.

Вибір системи оподаткування (загальна чи спрощена) дозволяє обрати механізм справляння податків і зборів. Враховуючи особливості майбутнього бізнесу, його масштаби та сферу діяльності, необхідно обґрунтувати вибір системи оподаткування (у разі спрощеної системи – додатково вказується група платника єдиного податку відповідно до умов перебування на них) та описати розмір податків та зборів, які підлягають сплаті.

Важливим аспектом при відкритті власної справи є ознайомлення із нормативно-правовими актами, які регулюють господарські відносини загалом та регламентують порядок ведення бізнесу в обраному секторі (наявність санітарних та екологічних вимог, будівельних норм, дозволів та ліцензій). В цьому контексті необхідно сформулювати перелік дозвільної документації, необхідної для започаткування власної справи, а саме: установчі документи (статут, рішення про утворення або засновницький договір); договори оренди (при потребі); дозвіл на розміщення об'єкту, дозволи органів пожежної безпеки та СЕС; ліцензія на провадження виду господарської діяльності, тощо.

Узагальнення усіх організаційних процедур для отримання дозвільних документів дозволяє провести розрахунок витрат на реєстрацію суб'єкту господарювання, які враховуються при визначенні розміру фінансування проекту.

Рекомендується використовувати фірмове найменування для позначення компанії, що значно полегшить просування та позиціонування бізнесу.

Третій розділ «Обґрунтування вибору джерел фінансування бізнесу» присвячений пошуку джерел покриття основних витрат проекту. Враховуючи концептуальні положення реалізації бізнес-ідеї, необхідно виокремити агреговані статті витрат та визначити орієнтовний розмір видатків за проектом. Для цілей курсової роботи достатнім є формування обсягу капітальних витрат, які здійснюються разово на початку реалізації проекту. Такими статтями для прикладу можуть бути: придбання або оренда приміщення, купівля обладнання та транспортних засобів, придбання ліцензії, майнових прав, вартість реєстраційних

процедур, формування виробничих запасів, фонд заробітної плати тощо. Додаткової деталізації статей витрат за об'єктами не вимагається.

Вибір джерел фінансування сформованих видатків здійснюється із врахуванням цілей проекту, вартості залучення ресурсів, особливостей оподаткування та міри прийнятності для інвесторів ризику. Так, в рамках самофінансування кошти для проекту формуються із власних заощаджень підприємця або вилучення частини прибутку з обороту існуючого бізнесу; боргове фінансування передбачає використання кредитних ресурсів, в тому числі лізингу; пайове фінансування можливе за рахунок залучення коштів бізнес-ангелів, венчурних фондів, краудфандингових платформ, емісії акцій. Крім того, можна використовувати змішані форми фінансування інвестиційного проекту.

В процесі обґрунтування вибору джерел фінансування обов'язково слід враховувати не лише вартість самих ресурсів, але й додаткові витрати на їх залучення та використання, в тому числі і власних коштів.

У четвертому розділі *«Загальна характеристика ринку»* проводиться аналіз стану обраного для ведення бізнесу сегменту галузевого ринку та оцінка перспектив його розвитку.

Для обґрунтування інвестиційної привабливості обраної сфери бізнесу необхідно оцінити місткість ринкового сегменту, структуру товарного асортименту, стадію життєвого циклу галузі; проаналізувати загальні тенденції розвитку ринку, яким чином пандемія вплинула на цей вид бізнесу, які перспективи його зростання; визначити цільову групу споживачів та мотиви їх купівельної поведінки; навести інформацію про ваших основних конкурентів у регіоні, де ви плануєте розміщувати свій бізнес, їх пропозицію, з якою вони виходять на ринок, рівень їх цін, канали та методи стимулювання продажів.

Даний розділ рекомендується узагальнити SWOT-аналізом, щоб побачити загрози і можливості для нового бізнесу та врахувати при цьому його сильні і слабкі сторони. Матеріали ринкового аналізу мають доповнюватися конкретною статистичною та маркетинговою інформацією.

У п'ятому розділі *«Обґрунтування місцезнаходження об'єкту реалізації проекту; опис виробничого процесу; характеристика продукції (послуг)»* необхідно детально зупинитися на технологічних процесах організації бізнесу та особливостях пропонованого товару. Основна його ціль – переконати інвесторів у можливостях підприємства виготовляти якісну продукцію у відповідності до потреб ринку. Для початку слід визначитися із критеріями розміщення об'єкту для реалізації бізнес-проекту та вимогами, які ставляться до приміщення, у якому здійснюватиметься підприємницька діяльність.

Опис виробничого процесу має сформулювати загальне уявлення про основні технологічні процеси виготовлення продукції, організацію постачання сировини, логістичні операції. Даний опис складається не лише для проектів, які передбачають організацію виробництва продукції, але й для сфери послуг. В цьому випадку особливу увагу слід звернути на процес обслуговування клієнтів, функціональної організації приміщення, забезпечення якості надання послуг.

Характеристика товару (послуги) передбачає опис основної продукції та її властивостей (розмір, колір, фізико-хімічні та експлуатаційні показники).

Важливо зазначити переваги пропонованого товару чи послуги у порівнянні з тими, що пропонують прямі конкуренти, а також визначитися, на чому доцільно зробити основний акцент своєї діяльності – на низькій вартості при великих обсягах продажів, на унікальності товару та високій ціні, на особливостях сервісу тощо. Чітке виокремлення цінності запропонованого товару, формування унікальної товарної пропозиції дозволить завоювати власну ринкову нішу та підвищить успіх нового бізнесу.

Для презентації майбутнього товару можна у курсовій роботі розмістити у додатках ескізи товарів, рисунки та фото близьких аналогів).

Шостий розділ «Обґрунтування організаційної структури управління бізнесу; необхідний персонал та кадрова політика за проектом» узагальнює інформацію про склад управлінського персоналу, систему взаємозв'язків між ними, а також особливості та принципи реалізації кадрової політики.

Насамперед, слід визначити склад засновників, менеджерів, головних спеціалістів, які необхідні на момент відкриття власної справи, та побудувати організаційну структуру управління бізнесом, у якій схематично відобразити зв'язки підпорядкованості та взаємодії керівниками структурних підрозділів. Вибір ОСУ має відповідати масштабам та потребам майбутнього бізнесу.

Важливим етапом кадрового обґрунтування проекту є планування потреби в персоналу в розрізі професій та кваліфікації (за потреби). Чисельність персоналу обґрунтовується, по-перше, кадровою потребою основних бізнес-процесів виготовлення продукції (надання послуг), а по-друге, фінансовими можливостями підприємця у залученні фахівців.

Наприкінці розділу слід торкнутися особливостей кадрової політики стосовно відбору та розстановки персоналу, а саме: хто найматиме працівників, які вимоги до його кваліфікації ставляться; де здійснюватиметься пошук персоналу (центри зайнятості, онлайн сервіси, рекрутингові агентства тощо); які форми та методи стимулювання праці персоналу будуть використовуватись.

У сьомому розділі «Розробка маркетингової стратегії» описуються заходи маркетингової підтримки виведення нового товару на ринок, формування попиту та стимулювання збуту.

Розробка будь-якої маркетинг-стратегії починається з аналітики — аналізу власних можливостей виробництва товару, можливостей потенційних споживачів придбати продукцію чи послугу, аналіз ринку та існуючих конкурентів. На основі проведеного аналізу обраного сегменту ринку (*розділ 4*) формується профіль цільового споживача з описом його основних характеристик, що визначають особливості купівельної поведінки (вік, стать, сімейний статус, соціальний статус, освіта, робота, середній дохід, мотиви покупки, інтереси та хобі тощо).

Враховуючи унікальність сформованої товарної пропозиції (*розділ 5*), необхідної для позиціонування та диференціації продукції чи послуги на ринку, доцільно представити маркетингову стратегію розвитку бізнесу за такими ключовими напрямками:

- ✓ *Цінова політика* – описати цілі та методи ціноутворення на продукт (послугу), систему знижок, способи оплати тощо. Важливим при виборі методу ціноутворення є врахування орієнтовної собівартості товару, типу

ринку, еластичності попиту. Слід зауважити, що ціни слід встановлювати таким чином, щоб сприяти продажам і водночас забезпечувати дохід відповідно до цілей проекту, при цьому підтримуватися платоспроможним попитом цільової групи споживачів.

- ✓ *Збутова політика* – формування каналів доставки товару до споживачів: власними силами через власну мережу торгівельних точок, через посередників або мережу HoReCa; гуртом чи вроздріб; за попередніми замовленнями (телефоном, через сайт, онлайн-магазин, сторінки в соцмережах). Основне завдання полягає в тому, щоб максимально полегшити споживачу процес здійснення покупки та оперативно задовольнити його потреби у якісному товарі.
- ✓ *Комунікаційна політика* – визначення способів просування товару та створення ефективних взаємозв'язків зі своїми споживачами: реклама офлайн та онлайн, виставки, розміщення рекламних матеріалів (POS), персональний продаж, акції та бонуси за покупку, дегустації, семплінг, «холодні дзвінки», соціальні мережі, контент, PR тощо.

При обґрунтуванні збутової та комунікаційної політик маркетингової стратегії особливу увагу слід зосередити саме на засобах електронної комерції, використанні соціальних мереж у стимулюванні обсягів продажів товару.

Восьмий розділ «Аналіз ризику бізнесу. Стратегія зниження ризиків» наводиться інформація про рівень ризиковості обраного сфери бізнесу та розробляється система заходів, спрямованих на зниження або попередження негативних наслідків ризиків на результати реалізації проекту.

Перш за все необхідно провести ідентифікацію суттєвих ризиків, які властиві обраному бізнесу, на усіх етапах реалізації проекту та описати їх основні характеристики (вид ризиків – зовнішні чи внутрішні, сфери та джерела їх виникнення, наслідки прояву).

На основі сформованого переліку підприємницьких ризиків розробляються заходи реагування, які передбачають формування детального плану дії щодо зниження рівня ризиків, мінімізації негативних наслідків їх прояву та попередження появи нових потенційних ризиків. Традиційними засобами управління ризиками при реалізації бізнес-проектів можуть бути: уникнення ризику, локалізація ризику, диверсифікація ризику; скорочення ризику, прийняття ризику, передача ризику або розподіл його між учасниками.

Вибір конкретного способу реагування на ризик в процесі реалізації проекту залежить від можливостей впливати на його розвиток та ймовірністю існування загрози матеріалізації потенційних ризиків.

Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку та важливості його обґрунтування для майбутнього бізнесу. В кінці кожного розділу рекомендовано формулювати підсумкові узагальнення зі стислим викладом результатів, що суттєво полегшить роботу над загальними висновками до курсової роботи.

Висновки є логічним завершенням курсової роботи, що містить короткі підсумки за результатами проведеного дослідження, сформульовані у вигляді

лаконічних положень. За структурою висновки повинні відповідати поставленим завданням (розділам основної частини роботи). При описі результатів курсової роботи рекомендується використовувати такі вирази як: «обґрунтовано», «обрано», «визначено», «показано», «доведено», «ідентифіковано», «сформовано» тощо. Рекомендований обсяг висновків для курсової роботи становить 1-2 сторінки.

Список використаних джерел повинен включати лише ті інформаційні ресурси, які студентом були опрацьовані в процесі підготовки курсової роботи. Кількість використаних джерел може коливатись від 10 до 20 ресурсів, залежно від обсягу курсової роботи, характеру представленої бізнес-ідеї, а також рівня дослідженості обраного сегменту ринку та виду діяльності. При цьому слід використовувати актуальні джерела інформації, тобто, такі, які були видані (оприлюднені) упродовж останніх 3-5 років.

У *додатках* розміщуються усі документи та інформація, що не увійшли до певних розділів, наприклад, допоміжні таблиці, схеми, інформація про продукт (послугу), опитувальні листи споживачів, результати маркетингових досліджень, дозвільні документи та інші додаткові матеріали. Доцільність оформлення додатків виникає тоді, коли необхідно провести окремі роз'яснення щодо інформації, наведеної у проекті, або масивність відомостей перевантажує окремі розділи.

Рекомендований обсяг міждисциплінарної курсової роботи (без списку використаних джерел та додатків) – 20-25 сторінок друкованого тексту. Допускається можливе відхилення в межах $\pm 10\%$.

РОЗДІЛ 2

ОФОРМЛЕННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Загальні положення до оформлення курсової роботи

Міждисциплінарна курсова робота виконується машинописним способом у редакторі Microsoft Word шрифтом Times New Roman розміром кегля 14 пт з міжрядковим інтервалом – 1,5. Набір тексту курсової роботи здійснюється із дотриманням таких технічних параметрів полів: ліве – 25 мм, праве – 15 мм, верхнє та нижнє – 20 мм. При цьому необхідно забезпечувати рівномірну щільність, контрастність та чіткість зображення. Не допускається у роботі виділяти різними кольорами або шрифтами (**напівжирний**, *курсив*, підкреслений) окремі частини тексту; усі цифри, знаки, формули та ілюстрації повинні бути чорного кольору впродовж усієї роботи.

Текст курсової роботи вирівнюється по ширині сторінки, тоді як назви заголовків – по центру. У тексті мають бути чітко виділені абзаци. Абзацний відступ повинен бути однаковим впродовж всієї роботи і дорівнювати 1 см. Міждисциплінарну курсову роботу друкують на одному боці білого паперу формату А4 (210 x 297) та брошурують.

Структурні елементи курсової роботи такі як «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не нумеруються, а їх назви виконують роль заголовків. Вони друкуються великими літерами напівжирним шрифтом і розміщувати посередині рядка симетрично до тексту. Крапка в кінці назви заголовків не ставиться.

Текст основної частини курсової роботи поділяється на окремі питання (розділи), кожен з яких повинен мати назву, ідентичну тій, яка зазначена у змісті. Заголовки питань розміщуються по центру листка та друкуються напівжирним шрифтом маленькими літерами (крім, першої великої) без крапки в кінці. Використання знаку переносу у назвах питань не допускається. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Питання основної частини курсової роботи нумерується наскрізно. Номер питання подається арабськими цифрами та проставляється безпосередньо перед його назвою.

Кожний структурний елемент, а також розділи основної частини курсової роботи починаються з нової сторінки, незважаючи на кількість тексту, розміщеного на попередній сторінці. Відстань між заголовками та текстом роботи становить один рядок.

Нумерація сторінок у курсовій роботі повинна бути наскрізною і розпочинається з титульного листка, хоча на ньому номер сторінки не ставиться. Те саме стосується змісту роботи та додатків до неї. Ці структурні елементи включаються до загальної нумерації сторінок роботи, але не позначаються.

Фактично нумерація в курсовій роботі починається з третьої сторінки, на якій розміщується вступ. Номер сторінки проставляється у правому верхньому куті сторінки арабськими цифрами без знаку № та без крапки наприкінці.

Оформлення ілюстрацій та таблиць

При написанні курсової роботи рекомендується використовувати ілюстрації та таблиці для візуалізації текстового матеріалу. Кількість ілюстрацій і таблиць має бути доречною, а їх зміст – відповідати змісту роботи та доповнювати його.

Ілюстрації та таблиці розміщують безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці, якщо неможливо технічно їх розмістити на даній сторінці. Громіздкі ілюстрації та таблиці слід розміщувати у додатках.

На усі ілюстрації та таблиці у тексті роботи мають бути посилання. Вони виконуються за такими для прикладу формами: «Як показано на рис. 1.1», «Згідно даних табл. 2.5», «Як видно із рис. 3.2» або у вигляді виразу у круглих дужках за текстом, до якого вони відносяться (рис. 3.2). Посилання на раніше наведені ілюстрації або таблиці подаються із використанням виразу у дужках (див. рис. 1.3) або (див. табл. 1.5) в кінці речення.

Текст, поданий в ілюстраціях та таблицях, слід набирати шрифтом TimesNew Roman розміром кегля 12 пт з одиничним міжрядковим інтервалом; ширина не повинна перевищувати ширину сторінки.

Ілюстрації

Ілюстрації у роботі можуть бути представлені у вигляді схем, малюнків, креслень, графіків, діаграм, ескізів, фотографій. Незалежно від форми їх подачі, усі ілюстрації позначаються однаковим підписом «Рис. » (скорочено від рисунок), до якого додається його номер та назва.

Ілюстрації нумеруються арабськими цифрами послідовно в межах окремого питання основної частини роботи, за винятком тих, що подані у додатках. Номер ілюстрації складається з номеру розділу та її порядкового номеру, розділених крапкою (*наприклад*, Рис. 1.5 – п'ятий рисунок першого розділу).

Після номеру ілюстрації через крапку подається її назва з великої літери без крапки наприкінці. Такий підпис розміщується безпосередньо під ілюстрацією з абзацного відступу.

Приклад:

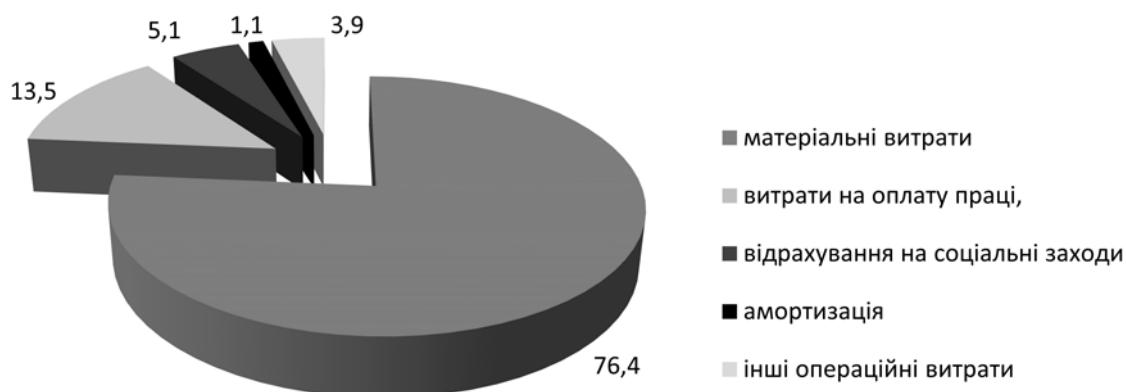

Рис. 5.1. Орієнтовна структура операційних витрат підприємства, %

Відстань між ілюстрацією та наступним текстом складає один рядок.

Оформляються ілюстрації за допомогою засобів MS Word. Вони мають бути компактними, згрупованими як один об'єкт і подаватися у чорно-білих відтінках (для чіткого візуального виділення декількох елементів). Не допускається використовувати у роботі в якості ілюстрацій скановані об'єкти.

Таблиці

Для узагальнення цифрового матеріалу у роботі, відображення результатів проведених розрахунків, а також для групування аналітичної інформації використовуються таблиці. Для їх позначення у роботі використовують слово «Таблиця», яке розміщується праворуч над таблицею. Нижче такого підпису по центру наступного рядка вказується номер та назва таблиці.

Таблиці нумерують арабськими цифрами послідовно в межах розділу, крім тих, які наводяться у додатках. Номер таблиці має складатися з номеру питання основної частини роботи та порядкового номеру таблиці, розділених крапкою (наприклад, Таблиця 2.3 (третя таблиця другого розділу)). Назва таблиці має бути лаконічною та відображати її зміст. Вона пишеться одразу після номеру таблиці з великої літери.

Приклад:

Таблиця 7.2

Розподіл респондентів за особливостями формування маркетингових стратегій

Тип стратегії	Результати дослідження	
	Кількість, чол.	Частка, %
Нова стратегія	6	20
Модифікована стратегія	17	55
Повторювана стратегія	7	25

Відстань між таблицею та наступним текстом складає один рядок.

У разі, якщо таблиця не поміщається повністю на одній сторінці, вона може бути частково переміщена на наступну. При перенесенні таблиці в правому кутку наступної сторінки слід писати “Продовження табл.” і вказати її номер (розмір кегеля – 12 пт).

У таблиці необхідно подавати відомості про одиниці виміру показників, які у ній зазначені. Якщо цифрові дані в таблиці виражені в різних одиницях фізичних величин, то їх показують в заголовку кожної колонки. Якщо всі параметри, що розміщені в таблиці мають однакову розмірність, то вона виноситься у заголовок і зазначається після назви таблиці через кому. *Наприклад*, Ринкова частка основних конкурентів, %.

Подання формул

Формули в курсовій роботі розміщують з нового рядка через один інтервал від тексту, в якому вони згадуються.

Всі формули нумерують в межах розділу арабськими числами. Номер формули складається з номеру розділу і порядкового номеру формули в розділі, розділених крапкою. Нумери пишуть біля правого поля в одному рядку з формулою в круглих дужках. Саму формулу при цьому вирівнюють по середині рядка.

Числово підстановку і розрахунок значень показників, формули яких наведено вище по тексту, виконують з нового рядка, не нумеруючи.

Формули повинні бути набрані за допомогою редактора формул MS Word. Математичні формули мають бути ретельно перевірені. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони подані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба наводитися з нового рядка. Перший рядок пояснення починається зі слова «де» з абзацу.

Приклад:

$$NPV = \sum_{i=0}^t \frac{CF_i}{(1+r)^i} - IC_0, \quad (2.1)$$

де t – кількість періодів реалізації проекту;

CF_t – грошовий потік, одержаний протягом t -го періоду проекту, гр.од.;

r – ставка дисконту, коеф.;

IC_0 – обсяг початкових інвестицій, гр.од.

Перенесення частини громіздких формул допускається тільки на межі математичних знаків, повторюючи знак на початку наступного рядка. Кілька коротких однотипних формул можна подати в одному рядку. Невеликі формули, що не мають самостійного значення, розташовуються безпосередньо по тексту.

Формула входить до речення як його рівноправний елемент, тому в кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації. На формули, взяті із списку використаних джерел, обов'язково слід дати посилання в квадратних дужках.

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

Цитати необхідно використовувати задля підтвердження власних аргументів, посилаючись на авторитетне джерело, або для критичного аналізу опублікованого твору. Загальними вимогами до цитування є:

1. Текст цитати починається і закінчується лапками, наводиться мовою оригіналу або точним перекладом на українську мову.

2. Цитування повинне бути повним і дослівним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручення думок автора, із збереженням граматичної

форми тексту цитати, у якій він поданий у джерелі. Пропуск слів у цитаті позначається трьома крапками.

3. Кожна цитата повинна обов'язково містити посилання на джерело.

4. При непрямому цитуванні думок автора слід бути максимально точним і коректним, посилаючись на використане джерело інформації.

При згадуванні у тексті роботи вчених-дослідників, авторів наукових праць їх ініціали, як правило, ставляться перед прізвищем (наприклад, О.А. Швиданенко).

При написанні курсової роботи обов'язковим є *посилання* на цифрові дані, відомості, матеріали, отримані із наукової та навчальної літератури, аналітичних оглядів та досліджень. Посилання в тексті роботи здійснюється у квадратних дужках, у яких спочатку вказується порядковий номер джерела у списку літератури, а потім – номер сторінки, звідки запозичена інформація. *Наприклад*, посилання на п'ятнадцяту сторінку третього джерела матиме вигляд [3, с. 15]. При посиланні на декілька джерел між їх номерами ставиться крапкою з комою, наприклад, [3, с. 15; 23, с. 7]. На електронне джерело у посиланні вказується лише його порядковий номер. Посилання в тексті роботи на декілька джерел слід зазначати порядковим номером за списком використаної літератури, виділеним квадратними дужками, наприклад, «У роботах [1–7]».

Ілюстрації та таблиці також повинні мати відповідне посилання на джерело інформації, на основі якого вони складені. Існують два способи оформлення таких посилань у роботі:

1. Якщо текст ілюстрації або таблиці не є авторською розробкою студента, а лише ним узагальнений, згрупований, то після назви рисунка або таблиці у квадратних дужках робиться посилання на відповідне джерело у списку використаної літератури та його сторінки.

2. Якщо рисунок або таблиця самостійно розроблені автором, то з наступного рядка після назви рисунка або безпосередньо під самою таблицею пишеться слово «Джерело», яке друкується з великої букви з абзацного відступу, після чого через крапку подається текст з посиланням (розмір шрифту – 12 пт). *Наприклад*, Джерело: розраховано автором за даними [32, с. 115].

Якщо приміток декілька, їх слід послідовно пронумерувати арабськими цифрами. Для цього після слова «Джерело» ставиться двокрапка і з нового рядка після номера подається її текст.

Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел містить бібліографічні описи інформаційних ресурсів, використаних при написанні міждисциплінарної курсової роботи.

При оформленні списку використаних джерел необхідно використовувати Національний стандарт України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Приклади оформлення бібліографічного опису подано у *Додатку В*.

Список використаних джерел можна формувати двома способами:

1) в порядку згадування у тексті курсової роботи;

2) в алфавітному порядку за прізвищами авторів або назв джерел.

Іноземні джерела рекомендовано бібліографувати мовою оригіналу і розміщувати їх у списку окремо після джерел українською мовою, дотримуючись наскрізної нумерації (у разі використання алфавітного порядку подання джерел).

Оформлення додатків

У додатки можуть бути включені ілюстрації та таблиці допоміжного характеру, які через великий обсяг, специфіку чи форми викладу не можуть бути розміщені в основній частині (проміжні розрахунки, методики, анкети тощо).

Додатки оформляються згідно порядку посилань на них у тексті роботи. Кожний додаток починається з нової сторінки, у крайньому правому куті якої пишеться слово «Додаток» та вказується його номер, який його позначає. Номер додатку визначається послідовно великими буквами українського алфавіту (*наприклад*, Додаток А). Такими буквами можуть бути усі літери, окрім Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Рядком нижче наводиться назва додатка маленькими літерами (окрім, першої великої) без крапки в кінці, вирівнюючи її по ширині рядка.

Приклад:

Додаток А

Результати анкетного опитування споживачів

Назва додатку пишеться лише один раз. Якщо додаток розміщується на декількох сторінках, то перед його перенесеною частиною у правому верхньому куті сторінки записується «Продовження додатка» і вказується його номер.

Додатки повинні мати спільну з текстом наскрізну нумерацію сторінок, хоча номер сторінки на них не проставляється. Якщо у роботі як додаток використовується документ, який має самостійне значення та оформлений згідно встановлених до нього вимог, то копію такого документу розміщують у роботі без змін. На першій сторінці такого документа вписують друкованими літерами чорного кольору слово «Додаток» і його номер.

РОЗДІЛ 3

ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Завершена курсова робота в друкованому та зброшурованому вигляді не пізніше як за 10 днів до запланованої дати захисту здається на кафедру для реєстрації, проходження перевірки на виявлення ознак плагіату та рецензування.

Загальне керівництво міждисциплінарною курсовою роботою здійснює викладач випускової кафедри, який в процесі її виконання надає консультативну допомогу у виборі та обґрунтуванні бізнес-ідеї, а також контролює своєчасність та якість написання роботи.

Курсова робота здається на перевірку науковому керівнику у визначені ним терміни. Відповідно до узгодженого із керівником графіку написання курсової роботи студент може подавати її або частинами, або одразу готову роботу в усталений термін. Науковий керівник готує рецензію на курсову роботу (*Додаток Б*), у якій надає оцінку актуальності бізнес-ідеї та рівню обґрунтованості ключових аспектів її реалізації, визначає переваги та недоліки роботи, відповідність встановленим вимогам щодо оформлення тексту, а також формулює висновок про можливість допуску роботи до захисту. У разі недотримання вимог до змісту, структури та оформлення курсова робота повертається на доопрацювання, про що зазначається у рецензії наукового керівника. При підготовці виступу до захисту курсової роботи студент ознайомлюється із рецензією наукового керівника.

При написанні міждисциплінарної курсової роботи студент повинен дотримуватись принципів академічної доброчесності. Курсові роботи, які механічно переписані з літературних джерел, нормативних документів, неопрацьовані і неоформлені належним чином, а тим більше виконані шляхом дослівного використання тексту, ідей інших авторів без посилання на відповідні джерела інформації, до захисту не допускаються. Перевірка тексту курсової роботи на виявлення ознак плагіату проводиться за допомогою сервісу Unichesk. Для цього студент подає електронну версію роботи у форматі pdf з можливістю пошуку по тексту з обов'язковою наявністю усіх структурних компонентів роботи (в т.ч. титульної сторінки, додатків, списку використаних джерел).

Рішення щодо допуску робіт до захисту приймаються на основі нормативної шкали схожості тексту:

№ п/п	Показник схожості, %	Рішення про допуск роботи до захисту
1	0-10	Схожість в межах норми; робота допускається до захисту
2	10-25	Здобувач готує спеціальну таблицю, в якій він зазначає, яким чином виправив запозичення текстового матеріалу; після того робота допускається до захисту
3	25-40	Здобувач виправляє текст, проходить повторну перевірку на плагіат та подає роботу на розгляд комісії по доброчесності на кафедрі
4	40 і більше	Робота не допускається до захисту

Захист курсової роботи має на меті перевірку самостійності виконання роботи, розуміння студентом матеріалу теми, грамотності обґрунтування рекомендацій та висновків, поданих в роботі.

Захист міждисциплінарних курсових робіт проводиться відповідно до графіку навчального процесу; конкретну дату та час додатково визначає кафедра. Захист курсових робіт проводиться на відкритих засіданнях комісії, склад якої затверджується завідувачем із числа професорського-викладацького складу кафедри (до 3-х осіб). На захисті обов'язкова присутність наукового керівника.

До захисту допускаються курсові роботи, які оформлені із дотриманням встановлених вимог щодо їх місту та структури, мають позитивний відгук наукового керівника та отримали за результатами перевірки на плагіат допустимий рівень схожості тексту роботи.

До захисту студент готує доповідь за результатами проведеного дослідження, у якій обов'язково відображає:

- актуальність обраної бізнес-ідеї, ступінь її новизни, очікувані результати від впровадження та можливі ризики;
- мету та завдання, які необхідно розв'язати під час дослідження;
- основні теоретичні положення та їх підтвердження в процесі дослідження;
- отримані результати та висновки, перспективність реалізації проекту,
- відповіді на зауваження та рекомендації наукового керівника, що зазначені в рецензії (за наявності).

У процесі захисту основних положень та висновків курсової роботи *рекомендується* використовувати додаткові ілюстративні матеріали (у вигляді графіків, схем, діаграм, таблиць) або заздалегідь підготовлену презентацію результатів дослідження (до 10 слайдів).

Зміст тексту доповіді та презентаційних матеріалів студент погоджує із науковим керівником курсової роботи.

Тривалість виступу – не більше 8-10 хвилин, після якого члени комісії приступають до обговорення курсової роботи. Члени комісії мають право задавати студенту питання, як правило, за темою курсової роботи, не виключаючи питань, що стосуються його загальної теоретичної підготовки. Відповідаючи на питання, студент може використовувати текст свого виступу, ілюстративний матеріал, матеріали курсової роботи, нотатки. Відповіді студента на запитання членів комісії мають бути короткими, чіткими й добре аргументованими.

Підсумки захисту міждисциплінарної курсової роботи оголошуються студентам головою комісії після обговорення оцінок на закритому засіданні. Оцінки вносяться у відомості та у залікову книжку студента.

РОЗДІЛ 4

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Об'єктами оцінювання якості виконання міждисциплінарної курсової роботи є:

– *оформлення курсової роботи* (дотримання вимог щодо оформлення тексту роботи, списку використаних джерел, посилань та цитат; наявність та інформаційна змістовність ілюстративних матеріалів (таблиць, рисунків); грамотність написання та дотримання наукового стилю роботи);

– *змістове наповнення роботи* (актуальність обраної теми дослідження та практичне значення результатів роботи; змістовність та якість обґрунтування організаційних, виробничих, маркетингових та фінансових аспектів реалізації проекту; глибина опрацювання теоретичного матеріалу, правильність проведених розрахунків; логічність та предметність висновків);

– *захист результатів дослідження* (змістовність доповіді про основні результати та висновки запропонованого проекту; уміння їх публічно представляти, правильність, чіткість та повнота відповідей на запитання членів комісії; наявність презентаційних матеріалів);

– *оцінка роботи науковим керівником* (зауваження і пропозиції, що містяться у рецензії).

Оцінка за міждисциплінарну курсову роботу виставляється із врахуванням питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Види оцінювання	% від підсумкової оцінки
Підготовка змісту курсової роботи	50
Оформлення тексту роботи	10
Захист курсової роботи	40

Міждисциплінарна курсова робота оцінюється членами комісії після завершення процедури її захисту за 100-бальною шкалою університету та за національною шкалою оцінок (*відмінно, добре, задовільно, незадовільно*).

Критерії оцінювання міждисциплінарної курсової роботи:

Оцінку «відмінно» (90-100 балів) отримує студент, робота якого оформлена відповідно до встановлених вимог; зміст курсової роботи в повному обсязі відповідає темі та визначеній меті; у роботі містяться елементи наукового пошуку в теоретичному аспекті на основі опрацювання достатньої кількості наукової літератури та аналітичних матеріалів; практичний результат обраної теми свідчить про вміння студента систематизувати зібраний матеріал, робити узагальнення та формулювати висновки; виклад матеріалу здійснено грамотно з дотриманням наукового стилю; під час захисту студент дає повні та аргументовані відповіді на запитання.

Оцінку «добре» (75-89 балів) отримує студент робота якого оформлена відповідно до вимог; зміст курсової роботи в повному обсязі відповідає обраній

темі, але наявні незначні недоліки методичного або стилістичного характеру (недостатньо обґрунтовані висновки, поодинокі випадки порушення логіки викладу, вимог стилю, перевантаженість цитатами, порушення окремих вимог щодо оформлення роботи, незначні мовні помилки); під час захисту студент дає правильні відповіді, але недостатньо аргументовані.

Оцінку «задовільно» (60-74 бали) тема курсової роботи розкрита поверхово; висновки недостатньо обґрунтовані, носять досить загальних характер; наявні окремі помилки та неточності у проведених розрахунках; не дотримано окремих вимог до оформлення роботи, допущено численні граматичні та стилістичні помилки; під час захисту курсової роботи студент не дає аргументованих відповідей на окремі питання.

Оцінку «незадовільно» (менше 60 балів) виставляють студенту, якщо робота не відповідає зазначеним вимогам (наприклад, зміст не розкриває тему роботи; робота виконана на підставі підручників та навчальних посібників, без використання нормативних актів); відсутність самосійного дослідження (переважає механічне переписування джерел); наявні грубі порушення вимог до оформлення роботи; містить значні помилки; використання застарілих джерел інформації; студент слабо володіє мовою викладу матеріалу, під час захисту студент не продемонстрував знання основних положень роботи.

Крім того, незадовільно оцінюється робота студента з обов'язковим повторним виконанням в разі порушення термінів її здачі для проведення відповідних перевірок та рецензування, неявки студента на захисті або у роботі виявлено значні ознаки плагіату, які унеможливають винесення її на публічний захист. У такому випадку курсова робота повертається студенту на доопрацювання виявлених недоліків. Повторний захист проводиться у терміни, які встановлені для складання академічної заборгованості з дисциплін поточного семестру.

Оцінювання якості виконання та захисту міждисциплінарної курсової роботи за національною шкалою та шкалою університету переводиться за системою ECTS:

Оцінка за шкалою університету (балів)	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
85-89	B	добре
75-84	C	
65-74	D	задовільно
60-64	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання після усунення недоліків
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним виконанням

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амонс С.Е., Красняк О.П. Маркетингові дослідження ринку і його структурних елементів: теоретичний аспект. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/108.pdf.
2. Бабина О.Є., Тарашевський М.М. Управління ризиками бізнесу: сутність, складові, рішення. *Економіка та держава*. 2017. № 7. С. 14-17.
3. Бізнес-плани. ProConsulting. Аналітика ринків. Фінансовий консалтинг. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/biznes-plan> (дата звернення: 24.09.2021).
4. Вараксіна О.В., Кругова А.О. Сутність підприємницького ризику в господарській діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 24. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-35>.
5. Варналій З.С., Васильців Т.Г., Лупак Р.Л., Білик Р.Р. Бізнес-планування підприємницької діяльності: навч. посіб. Чернівці: Технодрук, 2019. 264 с.
6. Гавриш О.А., Бояринова К.О., Кравченко М.О., Копішинська К.О. Управління стартапами: Підручник для здобувачів вищої освіти за економічними спеціальностями / за заг. ред. О.А. Гавриша. К.: Видавництво «Політехніка», 2020. 716 с.
7. Галько Л.Р. Інвестиційна діяльність підприємства: стратегія і тактика управління. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-63>.
8. Галько Л.Р. Управління ризиками в проектній діяльності. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 56. С. 50-57. URL: http://bses.in.ua/journals/2020/56_2020/9.pdf.
9. Гейдор А.П., Бізбіз Т.М. Джерела фінансування стартапів в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 1. С. 73-78.
10. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. Дата оновлення: 06.10.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
11. Державна програма «Доступні кредити 5-7-9%». URL: <https://5-7-9.gov.ua>.
12. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
13. Кваша О.С., Фоміна В.В. Бізнес-планування у діяльності організації: європейські стандарти, основні методологічні підходи та базові процедури. *Економіка та суспільство*. 2017. Вип. 12. С. 268-275. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/12_ukr/45.pdf.
14. Костянчук К.В., Зозульов О.В. Особливості виведення інноваційного товару на промисловий ринок. *Актуальні проблеми економіки та управління*. 2020. № 14. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/187308>.
15. Лотиш О. Я. Сегментація ринку як інструмент стратегічного аналізу галузі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2017. Вип. 24(1). С. 120-124. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2017_24\(1\)_28](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2017_24(1)_28).
16. Лотиш О.Я. Стратегічний аналіз галузі: Навчальний посібник. Тернопіль, 2019. 248 с.
17. Моїсеєнко Т.Є., Ківа А.А. Сучасний стан венчурного фінансування інноваційної діяльності підприємницького сектору України. *Науковий вісник*

Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 28, ч. 1. С. 141-147.

18. Пащук Лідія Як знайти вдалу ідею для бізнесу? Пошук та оцінка. URL: <https://business.diiia.gov.ua/cases/biznes-pocatkivec/ak-znajti-vdalu-ideu-dla-biznesu-posuk-ta-ocinka> (дата звернення: 09.09.2021).

19. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. Дата оновлення: 01.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

20. Положення про систему запобігання плагіату в академічних текстах працівників та здобувачів вищої освіти ЗУНУ. Тернопіль, 2020. URL: <https://www.wunu.edu.ua/ensuring-the-quality-of-education/>.

21. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 0.03.2015 № 222-VIII. Дата оновлення: 01.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>.

22. Фінансування стартапів у світі та в Україні. Підприємництво в епоху глобальних трансформацій: виклики та перспективи розвитку: монографія; за ред. д.е.н., проф. П.В. Пашка та д.е.н., проф. Л.Л. Лазебник. Ірпінь, 2019. С. 423-432.

23. Ясько І. Реєструємо бізнес: ФОП чи ТОВ? Червень, 2020. URL: https://biz.ligazakon.net/aktualno/7733_restrumo-bznes-fop-abo-tov.

24. Abrams Rh. *Successful Business Plan: Secrets & Strategies*. 7th ed. London: Planning Shop, 2019. 464 p.

25. Bell E., Bryman A., Harley B. *Business Research Methods*. 5 th ed. NY: Oxford University Press, 2019. 688 p.

26. Di Pietro F., Prencipe, A. & Majchrzak A. Crowd Equity Investors: An Underutilized Asset for Open Innovation in Startups. *California Management Review*, 2018, no. 60 (2), 43-70 pp. DOI:10.1177/0008125617738260.

27. Eisnnicher Jr. Ch. *The Secret Of Business Credit: How To Build Business Credit & Obtain Financing For Your Company Without A Personal Guarantee*. 2019, 117 p.

28. Jensen R.G., Jones P.C. *Investments: Analysis and Management*. NJ: Waley, 2019. 670 p.

29. Slávik S. Business ideas in start-ups. *Current Problems of the Corporate Sector 2020: SHS Web Conferences*, vol. 83. DOI: [10.1051/shsconf/20208301063](https://doi.org/10.1051/shsconf/20208301063).

30. Stanyer P., Satchell S. *Guide to Investment Strategy: How to Understand Markets, Risk, Rewards and Behavior*. NY: The Economist, 2018. 353 p.

Приклад оформлення титульної сторінки міждисциплінарної курсової роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

Кафедра економіки та економічної теорії

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА

на тему:

«Бізнес-проект з організації виробництва твердого палива»

Студента (ки) групи ЕУБ-41

_____ (прізвище та ім'я)

Науковий керівник: _____
(науковий ступінь, вчене звання, посада,
прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка ECTS: _____

Члени комісії: _____
(підпис) (прізвище та ініціали)
_____ (підпис) (прізвище та ініціали)
_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль
(рік)

РЕЦЕНЗІЯ НА МІЖДИСЦИПЛІНАРНУ КУРСОВУ РОБОТУ
студента (ки) групи ЕУБ -41

_____ (прізвище та ім'я)

Тема роботи: _____

Обґрунтованість вибору ідеї бізнес-проекту:

Дотримання вимог щодо оформлення роботи:

Переваги та недоліки основних положень роботи:

Висновок про готовність роботи до захисту:

Дата: _____

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище керівника)

*Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел
(згідно Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне
посилання. Загальні положення та правила складання»)*

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: <i>Один автор</i>	1. Бойчик І.М. Економіка підприємства: Підручник. К.: Кондор, 2016. 378 с. 2. Горбунова А.В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія: монографія. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 240 с. 3. Kothari S.R., Garg G. Research methodology: methods and techniques. 4 th ed. New Delhi: New Age International Ltd, 2020. 480 p.
<i>в т.ч. перекладене іноземне видання</i>	5. Котлер Ф. Основы маркетинга: учебное пособие / пер. с англ. В.Б. Боброва. Москва, 1996. 698 с.
<i>Два автори</i>	1. Погрішук Г.Б., Руденко В.В. Інвестування: навч. посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2014. 277 с. 2. Вердіна С.А., Волков А.А. Контролінг: навч. посіб. Вид. 3-тє., переробл. та допов. Херсон, 2017. 212 с.
<i>Три автори</i>	Луців Б.Л., Кравчук І.С., Сас Б.Б. Інвестування: Підручник. Тернопіль: Економічна думка, 2014. 544 с.
<i>Чотири та більше авторів</i>	1. Шкільняк М.М., Овсянюк-Бердадіна О.Ф., Крисько Ж.Л., Демків І.О. Менеджмент: навч. посіб. Тернопіль: Крок, 2017. 252 с. 2. Фінансовий облік: підручник / Я.Д. Крупка, З.В. Задорожний, Н.В. Гудзь та ін. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 478 с.
<i>Автор (и) та редактор (и)</i>	1. Веретенко В. В. Міжнародний маркетинг: монографія / за заг. наук. ред. В.М. Марценюка. К., 2015. 374 с. 2. Ноздріна Л.В., Ящук В.І., Полотай О.І. Управління проектами: Підручник / за заг. ред. Л.В. Ноздріної. К.: ЦУЛ, 2010. 432 с.
<i>Без автора</i> (видання за редакцією, упорядники, укладачі)	1. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред. Ю.Г. Козака, М.А. Зайця. Одеса, 2016. 352 с. 2. Трансформаційні процеси економічної системи в умовах сучасних викликів: монографія / за заг. редакцією В.І. Гринчуцького. Тернопіль: Крок, 2014. 544 с. 3. Правова основа діяльності органів державної влади : збірник нормативних актів / упоряд. П.М. Любченко. Харків : ФІНН, 2010. 303 с. 4. Начально-методичний комплекс з дисципліни «Інвестиційна діяльність промислового підприємства» / укл. Л.Р. Галько. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. 92 с.
<i>Багатотомні видання</i>	Економічна енциклопедія: у 3 т. / відпов. редактор С.В. Мочерний. Київ: Видавничий центр "Академія". Т.3, 2002. 952 с.
<i>Дисертації та автореферати дисертацій</i>	1. Тимошик М.М. Формування системи управління ризиками промислових підприємств: дис. ... канд.екон.наук: 08.00.04. Тернопіль, 2019. 182 с. 2. Григорак М.Ю. Управління розвитком ринку логістичних послуг в умовах економіки знань: автореф. дис. ... д-ра екон.наук: 08.00.03. Київ, 2019. 40 с.

<p><i>Законодавчі та інші нормативні акти</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України: офіц. текст. Київ, 2015. 98 с. 2. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII. Дата оновлення: 20.10.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12 (дата звернення: 10.01.2020). 3. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. Офіційний вісник України. 2003. № 11. С. 303. Ст. 462. 4. Про Державний бюджет України на 2019 рік: Закон України від 23.11.2018 р. № 2629-VIII. Відомості Верховної ради України. 2018. № 50. С. 5. Ст. 400. 5. Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. Офіційний вісник Президента України. 2015. № 2. С. 14. Ст. 154. 6. Про затвердження плану заходів із впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері промислового забруднення: Розпорядження КМУ від 27.12.2019 р. № 1422-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1422-2019-%D1%80 (дата звернення: 10.01.2020). 7. Про затвердження типових форм документів у сфері державного ринкового нагляду і державного контролю продукції: Наказ Міністерства економічного розвитку та торгівлі України від 19.04.2019 № 667. Офіційний вісник України. 2019. № 45. С. 186. Ст. 1577.
<p><i>Стандарти</i></p>	<p>ДСТУ-Н Б В.1.2-16:2013. Визначення класу наслідків (відповідальності) та категорії складності об'єктів будівництва. [Чинний від 2013-09-01]. Вид. офіц. Київ: Мінрегіон України, 2013. 26 с.</p>
<p>Частина видання: <i>Розділ книги (монографії)</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наумов М.С. Напрями впливу інтелектуалізації економіки на розвиток ринкових відносин в Україні. <i>Трансформаційні процеси в суспільстві в умовах інформаційної економіки</i>: монографія / В.П. Решетило, М.С. Наумов, Ю.В. Федотова. Харків, ХНУМГ, 2014. С. 213–241. 2. Павлова В.А., Ситник О.С. Про особливості і державне регулювання діяльності суб'єктів e-commerce. <i>Інноваційно-інформаційні процеси в маркетингу</i>: колективна монографія / за ред.Л.М. Савчук, М.О. Багорка. Дніпро: Журфонд, 2019. С. 71-82.
<p>Частина видання: <i>Стаття у продовжуваному виданні (збірник наукових праць)</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Коломоець Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 2. Іващенко Г.А., Скрипай А.С. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень на підприємстві. <i>Економічний аналіз</i>. Тернопіль, 2015. Т. 21, № 1. С. 86-92.
<p>Частина видання: <i>Стаття у періодичному виданні (журнали, газети)</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Маханець Л.Л. Моделювання раціональної структури державного боргу. <i>Причорноморські економічні студії</i>. 2020. Вип. 49. С. 205-209. 2. Ванькович Д.В., Демчишак Н.Б., Луковська Ю.М. Діагностування стану інвестиційного клімату в Україні. <i>Інвестиції: практика та досвід</i>. 2018. № 1. С. 11-18. 3. Пахомська О.В. Дослідження ринку хліба та хлібобулочних виробів України. <i>Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки</i>. 2018. № 5, т. 1. С. 87-90. 4. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.

<p>Частина видання: Матеріали конференцій (тези, доповіді)</p>	<p>1. Амбрик Л.П. Діагностика податкового адміністрування в Україні. <i>Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації</i>: зб. тез доп. XV Ювілейної Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених (м. Тернопіль, 29-30 берез. 2018 р.) / відп. за вип. В.О. Онищук. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. С. 122-124.</p> <p>2. Загородній А.Г., Партин Г.О. Інструменти оцінювання впливу стейкхолдерів на ефективність діяльності підприємства. <i>Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства</i>: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 24-26 жовтня 2019 р. Львів, 2019. С. 82-83.</p>
<p>Електронні ресурси</p>	<p>1. Ілляшенко С.М., Шипуліна Ю.С. Товарна інноваційна політика: підручник. Суми, 2007. 281 с. URL: http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/1589. (дата звернення: 10.01.2020).</p> <p>2. Жовновач Р.І., Чередніченко М.Г. Система контролінгу у забезпеченні стабільного розвитку підприємств реального сектору економіки. <i>Ефективна економіка</i>. 2017. № 9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6201.</p> <p>3. Державний комітет статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 10.01.2020).</p> <p>5. Thamer A. Development of cognitive approach to the organization of business processes in virtual machine-building enterprises within industry 4.0. <i>Eastern-European Journal of Enterprise Technologies</i>, 2020, vol. 1, no. 2 (103), 14-23 pp. DOI: https://doi.org/10.15587/1729-4061.2020.196371.</p>